

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania M.M.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.  
z udziałem zainteresowanej C.K.M.  
o zwrot zasiłku chorobowego i macierzyńskiego,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 28 września 2021 r.,  
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w O.  
z dnia 15 marca 2021 r., sygn. akt IV Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej  
kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu  
kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 15 marca 2021 r., IV Ua (...), oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. od wyroku Sądu Rejonowego w O. z 9 grudnia 2020 r., IV U (...), zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 7 lutego 2020 r. w ten sposób, że ustalił, iż ubezpieczona M.M. nie jest zobowiązana do zwrotu pobieranego zasiłku chorobowego za okres od 1 lutego do 18 września 2018 r. oraz zasiłku macierzyńskiego za okres od 19 września 2018 r. do 17 września 2019 r. w kwocie 35.768,50 zł.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie: (-) art. 36 ust. 2a w związku z art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 426 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) przez błędną wykładnię i uznanie braku obowiązku zwrotu świadczeń za sporny, w sytuacji gdy ubezpieczona nie wywiązała się z ustawowego obowiązku poinformowania płatnika składek (u którego wykonywana jest umowa - zlecenie) o zakończeniu przebywania na urlopie wychowawczym, a w konsekwencji niepoinformowanie przez płatnika składek organu rentowego o tym fakcie, co należy poczytywać jako świadome wprowadzenie w błąd organ poprzez przemilczenie faktu mającego wpływ na prawo do świadczeń.

Skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i wydanie rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, tj. zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania, oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O..

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący organ rentowy wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona albowiem Sąd Okręgowy niestosując w sprawie art. 84 ust. 2 pkt 2 „ustawy systemowej” w sposób oczywisty naruszył prawo - orzekł brak obowiązku zwrotu świadczenia, pomimo jednoznacznej wykładni tego przepisu i świadomego wprowadzania w błąd organu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczona wniosła o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Opierając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach tego wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Tymczasem skarżący organ rentowy nie wykazał, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w takim kwalifikowanym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że obowiązek zwrotu świadczenia obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, mając świadomość jego nienależności. Dotyczy to zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach dotyczących braku prawa do pobierania świadczenia (art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej), jak i osoby, która uzyskała świadczenie na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenie (art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej). Świadomość nienależności świadczenia może mieć źródło w pouczeniu udzielonym przez organ rentowy co do okoliczności powodujących konieczność zwrotu świadczenia bądź też może wynikać z zawinionego działania osoby, która spowodowała wypłatę świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2018 r., II UK 211/17, LEX nr 2530685 czy postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., III UK 72/19, LEX nr 3168963).

Z miarodajnych ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie jednoznacznie wynika, że pracodawca ubezpieczonej (Zakład Opieki Zdrowotnej w L. niezwłocznie poinformował organ rentowy w przedkładanych dokumentach ZUS RSA o fakcie zakończenia przez M.M. korzystania z urlopu wychowawczego. Natomiast sama ubezpieczona nie miała świadomości o zaistnieniu okoliczności powodujących utratę prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego z tytułu wykonywania umowy zlecenia u płatnika składek (Niepubliczny Zakład Usług Personelu Medycznego „C.”). Aby podważyć te ustalenia należałoby wskazać na konkretne naruszenia prawa procesowego, czego jednak organ rentowy nie uczynił. Celem procedury kasacyjnej nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena, które usuwają się spod rozeznania kasacyjnego w rozumieniu art. 398<sup>3</sup> § 3 i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się

do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżący organ istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

as